

Michel Houellebecq – Zničení (2022). Knihu je možno zakoupit v eshopu Knížního klubu **[zde](#)**.

Autor: Zikmund

„Rodina a manželství, to byly dva zbytkové póly, kolem nichž se v oné první polovině 21. století točil život posledních Západanů.“ (Zničit, s. 385)

Michel Houellebecq, *persona non grata* současné francouzské literatury, opět provokuje a vybízí k zamyšlení. Před velice krátkou dobou byl českým čtenářům představen nejnovější román Michela Houellebecqa, v pořadí již osmý, pod názvem **Zničit** v překladu **Alana Beguivina**.

Už samotný název stojí za kratičkou úvahu, která nám může leccos prozradit či spíše naznačit. *Anéantir* původní francouzský název Houellebecqova románu nás už ve chvíli jeho překladu nutí k určité apriorní a dost možná podvědomé interpretaci. *Zničit, vyhladit, vyhubit*, ale například i *zdrtit* nebo *zaniknout*. Dostí pochmurná bilance napovídající, že pro naději v knize opravdu nezbylo místo. Absence jakékoli naděje není u autora ničím novým, ostatně ten, kdo Houellebecqa někdy četl nebo o něm alespoň slyšel, by toto tvrzení podpořil. V literárním světě tohoto „proroka“ naděje prostě nemá místo. To také podtrhl i předposlední román s názvem **Serotonin**. Svět zničených a opuštěných jednotlivců, kteří se navíc octnou ve společnosti všeobecného úpadku a rozkladu. Samotná myšlenka jakékoli naděje se protagonistům zdá naprosto absurdní a komickou.

Náboženství se v době postmoderní, sto let po **Nietzscheho** vraždě Boha, jeví přinejlepším jako placebo s velice nejistou účinností – tudy cesta bohužel nevede. Navíc možná to nejpříléhavější podobenství beznaděje, je obsaženo právě v obrazu **postmoderního** člověka, který se ze všech sil snaží sám sebe donutit opět věřit. Donutit sebe sama věřit, že věřím. Můžeme to vlastně nazvat milosrdnou lží.

Dál je tu samozřejmě alkohol, který tu byl ostatně vždy, avšak u něj už dopředu podvědomě tušíme, že nám také moc nepomůže. Maximálně ztlumí bolesti života, otupí existenciální krize, ale k příčině věci samé nikdy nepronikne.

Antidepresiva jsou další možnou cestou, i když ve své podstatě slepou, stejně slepou jako

v předchozím jmenovaném případě. Váhu našeho neštěstí dokážou trochu umenšit a zredukovat, jenže stín bezradnosti jako by se nad námi nechtěl přestat vznášet. Nějak se v nás zabydlel a my nejsme s to ho odstranit.

Pak tedy zbývá jen jedna poslední možnost, ovšem dnes vytlačena pouze do říše pohádek a holčičích snů – *láska*. Možná si teď v duchu řeknete; klišé, hloupý patos. A možná máte pravdu. *Láska* v dnešní době opravdu může působit směšným a naivně idealistickým dojmem, jakási zábava pro náctileté snílky nesoucí s sebou nezdravou dávku bezelstnosti a optimismu. Trochu nám to vlastně kazí náladu, jsme asi neradi svědky cizího štěstí, zvláště když se nám ho osobně nedostává. Možná jsme jen pobouřeni tím, že se někdo raduje v tak neradostné době. Inflation, špatná hospodářská situace, válka, globální krize a mohl bych pokračovat. Co si uprostřed toho počít s *láskou*?

S trochou drzé domýšlivosti můžeme tvrdit, že právě na tuto otázku se snaží odpovědět i **Michel Houellebecq** v jeho nejnovější knize.

Zničit je v mnoha ohledech netradiční, a to nám prozradí už rozsah knihy – přes 500 stran (ve francouzském originále text narostl na 736). Rozsah byl určitě zvolen záměrně, vlastně je tedy velmi účelový, umožňuje totiž postihnout hned několik rovin.

První a nejzřejmější je rovina jakéhosi špionážního thrilleru. Zde se zaplétáme do struktur francouzské politiky, jsme v roce 2027 před prezidentskými volbami, veřejnost a tajné služby děsí bezprecedentní kybernetické útoky a posléze atentáty. V krajině kancelářské šedi a průměrnosti nám společnost dělají postavy úředníků, ministrů a IT specialistů. Rovina thrilleru je rozhodně zajímavá především díky futurologickému až prorockému nadání autora, a to hlavně v souvislosti s aktuálním politickým děním. Houellebecq nám rozhodně neukazuje žádnou kybernetickou dystopii, bohužel opět ukazuje na současnou realitu a nastavuje zrcadlo.

To platí i o druhé rovině, jedná se o rodinné drama protagonisty, kdy se připomene život sám v těch nejbolestivějších aspektech. Stárí, nemoc, rozpad rodiny, sebevražda. To nejsou rozhodně pro autora témata nová, nicméně jejich podání je zde od minulých knih přece jen trochu odlišné. Hlavní osou je zde pro Houellebecqa rodina. Rodina jako jedna z posledních „pevností“ tradičního Západu. Zdaleka ještě neztratila svůj smysl, i když je v mnoha ohledech, jak ukazuje autor jinde, již jen špatně fungujícím reziduem.

Zatímco instituce rodiny se ještě jeví částečně životaschopnou, tak o francouzské, resp. západní společnosti, se toto tvrdit rozhodně nedá. Západní kultura je vyprázdňeným patosem, je pouhou karikaturou **odsouzenou k zániku**, je pouze vláčena setrvačností dějin. V tomto ohledu kniha nijak významně nevybočuje z linie předchozích apokalyptických vizí evropské budoucnosti. Naopak se v leccm zdá být smířlivější nebo alespoň smířenější. Rozhodně to tak alespoň působí v porovnání s předchozími knihami (*Serotonin*, **Podvolení**). Pocit nevyhnutelného konce Evropy je všudypřítomný, avšak rafinovaně dávkovaný v podobě nevýrazných sociálně kritických sond.

Nakonec **Houellebecq** přesune svou pozornost znovu k jednotlivci, k člověku ztracenému v *tekuté době*. Paul Raison se po všech mezilidských tragédiích a pracovních peripetiích dočká záblesku naděje, příslibu lepšího zítřka. Do jeho života opět vstoupí *láska* a s tou samotný příběh románu v podstatě končí. Ovšemže nikoli tak, jak bychom si na první pohled mysleli.

Úplný závěr knihy se z roviny thrilleru a rodinného dramatu dostane do polohy osobního epilogu. Ten je metafyzickým smířením s konečností, se světem i se sebou samým. Konec literárního hrdiny a s ním možná i samotného autora. Román **Zničit** má být úplně poslední knihou.

Tak uvidíme nakolik je samotný Michel Houellebecq smířený se svou konečností – se smrtí autora.

*Stále více připomíná starého **Céline**...*